

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№3(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

*Elektron nashr. 422 sahifa,
16-mart, 2026-yil.*

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Katta guruh tarbiyalanuvchilarida kasb haqidagi dastlabki tasavvurlarni shakllantirish metodikasini innovatsion ekotizim sharoitida takomillashtirish	18
Uralova Fotima Baxtiyor qizi	
Malakali sportchilarning kommunikativ qobiliyatlarini takomillashtirishda sotsiologik yondashuv (gandbolchilar misolida).....	23
G. A. Valiyeva	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida motor alaliyali bolalarni ruhiy va nutqiy rivojlantirish usullari	27
Suyunova Surayyo Ulash qizi	
Sog'lom bola ekotizimining asoslari: ovqatlanish, immunitet va rivojlanish	31
Israilova Xusnida Adilovna	
Mobil ilovalar yordamida mustaqil o'qishni rivojlantirish	37
Raximova Feruza Najmiddinova	
Biologiya darslarida muammoli ta'lim texnologiyasini qo'llash orqali mantiqiy fikrlashni rivojlantirish	42
Dauekeeva Gulistan Orinbaevna	
Talabalarga ingliz tilidagi matnlarni kommunikativ metod yordamida o'qish texnikasini takomillashtirish usullari	46
Mo'minova Mahliyo Axrorjonovna	
Velosiped haydashning afzalliklari.....	49
Raxmonova Go'zal Bobir qizi	
Компетентностный подход как стратегическая основа модернизации образования и его реализация в преподавании русского языка как иностранного в Узбекистане	54
Мирзакбарова Севда Бахиддиновна	
Umumta'lim maktablarida texnologiya fani mashg'ulotlarini tashkil etishning zamonaviy yondashuvlari va metodlari.....	58
Ziyamova Gulbaxor Tulabayevna	
Типы аббревиации в русском и узбекском языках: сравнительно-типологический анализ.....	62
Рахмонова Бахтигул Пайзилловна	
Maktabgacha ta'limda nutqni rivojlantirish jarayonida didaktik o'yinlardan foydalanish metodikasi	65
Abidjonova Mushtariybonu Qobiljon qizi	
Tarbiyaviy tadbirlarni samarali tashkil etishda maktabgacha ta'lim tashkiloti va ota-onalarning o'zaro hamkorlik masalalari.....	71
Sanayeva Surayyo Bobonazarovna, Jabborova Shaxina G'affor qizi	
Qadriyatli yondashuv asosida talabalarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalash mexanizmlarini takomillashtirish ..	76
G'aybullayev Quvonchbek G'olibovich	
Maktab o'quvchilarida stressga barqarorlik namoyon bo'lishining psixologik tahlili	83
Ismoilova N. Z.	
Yoshlar ma'naviyatini shakllantirishda milliy qadriyatlarning o'rni.....	87
Karshiyev Jaxongir Abdirayimovich	
Funksional savodxonlikni rivojlantirishda o'qish savodxonligining o'rni va ahamiyati	91
Xatamova Munisa Mamadulla qizi	
Transformatsiyalash tizimi asosida o'quvchilarning loyihalash kompetensiyalarini rivojlantirish samaradorligi	95
Jurayeva Zulayxo Islomovna	
Zamonaviy boshqaruv nazariyalarida rahbar muloqoti (transformatsion, kommunikativ va ishtirokchi boshqaruv yondashuvlari asosida).....	102
Islamova Difuza Dilshodovna	

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida pedagogik kompetentlikni tabaqalashgan yondashuv asosida rivojlantirish mazmuni	107
Begmatova Nasiba Mengnarovna	
Bo'lajak maxsus pedagoglarni inklyuziv ta'limda subyektlar faoliyatini o'rgatish metodikasi	112
Dilshodov Abrorjon Dilshodjon o'g'li	
Pre-Reading Activities to Enhance Foreign Language Reading Comprehension: Reading "The Adventures of Tom Sawyer" in 10–11 Grades	118
Djumaniyazova Zulfiya Kaliyevna	
Nutq aktlarini o'rgatishda autentik materiallardan foydalanishning metodik imkoniyatlari (filologik yo'nalish talabalari misolida)	122
Fayzulloeva Chevar G'ayrat qizi	
Yangi O'zbekistonda talaba-yoshlarni milliy yuksaltirishda jadid-marifatparvarlari ilgari surgan g'oyalarning o'rni va roli	125
Mamadaliyev Abduvoxid Maxsitaliyevich	
Gimnastikaning O'zbekistonga kirib kelish va rivojlanish tarixi	128
N. Q. Mamasidova	
Uglevodorodlar tarkibini aniqlashda massa ulushiga asoslangan reflektiv yondashuv (7-9-sinflar misolida)	131
Maxamadiyev Sharofiddin Jumaboyevich, Smanova Zulayxo Asanaliyevna	
Screencasting materiallarini yaratish va ularni o'quv jarayonida qo'llash	134
Maxmudova Dilfuza Meliyevna, Ergashov Niyozxon Ilyozxon o'g'li	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda so'z shakllanishini psixolingvistik asoslari	137
Moxirabonu G'aniyeva Adxam qizi	
Maktabgacha ta'limdagi muammolar va yechimlar: o'zbekiston respublikasi tajribasi	140
N. Sh. Miryusupova	
Interaktiv kartografik resurslar va ularning ta'lim jarayonida qo'llanilishining didaktik, kognitiv hamda metodik asoslari	143
Olimova Aziza Abdullayevna	
Mentorlik tizimining tarixiy ildizlari va rivojlanish bosqichlari	147
Oxunova Dilnoza Qaxxorjonovna, Abdumannonova Durdonaxon Shuxratjon qizi	
Talabalarining psixologik holati va stress omillarining prokrastinatsiyaga ta'siri hamda mustaqil ta'lim faoliyatini qo'llab-quvvatlash usullari	150
Razakov Farxod Kuvondikovich, Rajabov Hikmat Toshevich	
Talabalarni stulda o'tirgan qiyofachi portreti ranglavhasini ishlashga o'rgatish metodikasi	154
Sadatov Chori Xolmuradovich	
Organik kimyo fanini o'qitishda teskari ta'lim va texnologiyalarning ahamiyati	158
Umrbekova Maftuna Ulug'bek qizi, Babanazarova Ayzada Omirbaevna, Abdulkakimova Gulziyba Ziyatdinovna	
Duduqlanishni bartaraf etishda kompleks metodlarini qo'llashning samaradorligi	162
Xasanova Barnoxon Abdusattor qizi	
Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik kompetentligini takomillashtirish	165
Xolbozorova Nasiba Xolbozar qizi	
Проектирование персонализированных образовательных сценариев в дошкольном образовании средствами генеративного искусственного интеллекта	168
Пак Диана Александровна	
Bo'lajak pedagoglarni tayyorlashda STEAM yondashuvining roli	170
Atenov Jandarbek Dayrabay o'g'li	
Innovatsion ta'lim muhitida talabalarining kasbiy muloqot kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik asoslari	173
Bo'ltakov Sanjarbek Xazratqul o'g'li	
Alohida ta'lim ehtiyojlari mavjud bo'lgan bolalar uchun inklyuziv ta'lim tizimining ahamiyati	176
Mehmonova Nodiraxon Yusufxon qizi	

Duduqlanish nutq kamchiligini korrektsiyalashning maxsus va integratsiyalashgan texnologiyalarini rivojlantirish.....	180
Boxodirova Gulasalxon Ibrohimovna	
Эссе как инструмент формирования и диагностики компетенций в системе высшего образования .	184
Шейхмамбетов Сервер Рефикович	
Matallar va folklor hikoyalari: maktabgacha ta'lim tashkilotlarida interaktiv dars texnologiyalari.....	188
Azimova Nodira Hikmatovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda jismoniy sifatlarni rivojlantirish va ularni sportga yo'naltirishning pedagogik asoslari.....	191
Norboyev Komiljon Jurakulovich, Rustamova Kamola Xayrulla qizi	
Oliy ta'lim muassasalarida ijtimoiy-gumanitar fanlarning o'qitilishining ahamiyati.....	194
Burkhanova Sabo Tulanovna	
Oliy ta'lim muassasalarida O'zbekistonning eng yangi tarixini o'qitishning metodologik asoslari va muammolari	197
Norbutayeva Guzal Abdig'ofurovna	
Ta'lim tashkilotlarida sifadni boshqarish jarayonlarini tizimli rejalashtirishning nazariy va amaliy asoslari.....	200
Abdurashit Karimovich Avliyakov	
Tarbiya darslari samaradorligini oshirishda abdulla avloniy pedagogik hikmatlaridan foydalanishni metodik tashkil etish.....	204
Daliyeva Eliza Zokir qizi	
Badiiy-tarixiy meros asosida bo'lajak pedagoglarning refleksiv tafakkuri va kasbiy identifikatsiyasini rivojlantirish	207
Qodirova Mavluda Maxodir qizi	
Adabiyot darslarida lirik asarlarni vizual yondashuvlar asosida o'qitish usullari.....	210
Sobitova Mahmudaxon Shuxratbek qizi	
ESG tamoyillarini ta'lim tizimiga joriy etish orqali talabalarda ekologik, ijtimoiy va boshqaruv ko'nikmalarini shakllantirish	216
Tursunova Shahzoda Baxromovna	
Социально-психологические факторы нарушения психологического здоровья в семье	219
Гулру Тургунова	
O'zini tarbiyalash (self-development) g'oyasining Ibn Sino ta'limotidagi o'rni	229
Usmanova E'zoza Zokirjonovna	
Оценка динамики физиологических показателей волейболистов 12–16 лет в предсоревновательный и соревновательный периоды.....	234
Умматалиева Шерзода Шерали угли	
Individual sport turlarida sportchilarning natijadorlik kompetensiyasini motivatsion omillar asosida shakllantirish.....	239
Baratov Nasriddin Karshibayevich	
O'smirlarda internetdan ortiqcha foydalanishning psixologik oqibatlarini	243
Fayziyeva Nodira Sobirovna	
Transakt analiz: shaxslararo muloqotni tahlil qilishning nazariy va amaliy asoslari	247
Nilufar Sayfidinovna Sangirova	
Inklyuziv ta'lim jarayonini boshqarish mexanizmlarini rivojlantirish (umumiy o'rta ta'lim maktablari misolida)	252
Abdug'aniyev Abdurauf Abdumannonovich	
O'zbek milliy kurashining tarixiy rivojlanish bosqichlari va uning yoshlar tarbiyasidagi pedagogik ahamiyati.....	257
Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Almardanov Xasan Asqarovich	
Belbog'li kurashning shakllanishi va rivojlanish tarixi: jismoniy tarbiya tizimidagi o'rni va metodik imkoniyatlari	261
Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Norqizilov Muxammadbek Sherali o'gli	

Dzyudo kurashining tarixiy evolyutsiyasi va uning ta'lim jarayonida kompetensiyaviy yondashuv asosida qo'llanishi	265
<i>Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Norqobilov Jamshid G'ulomovich</i>	
Dzyudo kurashining tarixiy evolyutsiyasi va uning ta'lim jarayonida kompetensiyaviy yondashuv asosida qo'llanishi	270
<i>Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Nurullayev Fazliddin Murodulla o'gli</i>	
Raqamli muhitda shaxs xulq-atvori dinamikasi (bolalik va o'smirlilik misolida)	275
<i>Raimdjanov Mirkarim Tolibjon o'g'li</i>	
O'quvchilarning intellektual qobiliyatlarini oshirishning pedagogik va psixologik asoslari	278
<i>Suvanova Baxtigul Baxridinovna</i>	
Xalqaro tajriba asosida o'quvchilarda tadbirkorlik ko'nikmalarini shakllantirish mexanizmlari	283
<i>Azimov I. T., Mirzayeva N. I.</i>	
Boshlang'ich sinflarda ingliz tili o'qitishda didaktik vositalardan foydalanish	288
<i>Ziyaboyeva Sevara Saydullayevna</i>	
Yuqori malakali o'rta masofaga yuguruvchilarning jismoniy rivojlanish dinamikasi	292
<i>Nazarov Nuriddin Baxranovich</i>	
Maktab direktorining partisipativ boshqaruv faoliyatida qarorlar qabul qilish jarayonida ishtirokchilarning roli	297
<i>Jabborova Yulduzxon Hasan qizi</i>	
Tibbiyotda nizoli vaziyatlar va ularni bartaraf etish usullari	301
<i>Olimova Dono Shakirovna, Baxtiyorova Shahnoza Mansurbekovna</i>	
Ichki kasalliklarni tashxislashda klinik fikrlashning o'rni	304
<i>Tilavova Muqaddas, Hasanova Munisa, Mamatqulova Fayzo, Hakimova Xonbuvi Hakimovna</i>	
Транснациональные компании и проблема суверенитета национального государства	307
<i>Ф. Равшанов, Л. Сохибова</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda o'quv-biluv faoliyati motivatsiyasini rivojlantirishning pedagogik ahamiyati	311
<i>Muhammadiyeva Manzura Maratovna, Musulmonova Sabrina Akmal qizi</i>	
Texnologik ta'limda xorijiy tajriba	316
<i>Lochinbek Abdirasulov</i>	
Talabalarda ilmiy-tadqiqot ko'nikmalarini rivojlantirishning nazariy-metodologik asoslari	319
<i>Saffarova Mohidil Axmadovna, Mustafayeva Feruza Anvar qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ona tili darslaridagi asosiy resurslari: "ona tili" darsligi, mashq daftari, o'qituvchi kitobi ta'lim samaradorligini oshirishning muhim omili sifatida	324
<i>Soatova Hilola Shuhrat qizi</i>	
Harbiy vatanparvarlik tarbiyasi – zamonaviy jamiyat taraqqiyotining muhim omili sifatida	328
<i>R. D. Mustayev, H. F. Abduvositov</i>	
Русскоязычная литература Узбекистана современного периода: проблематика, поэтика и художественный анализ	332
<i>Чернова Татьяна Алексеевна</i>	
O'smirlar orasida tengdoshlar bosimi va uning psixologik ta'siri	335
<i>Toshpo'latova O'g'iloy Baxtiyor qizi</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning maktabgacha yoshdagi bolalarda iste'mol madaniyatini shakllantirish jarayonida targeting yondashuvining pedagogik nazariy asoslari	339
<i>D. G. Umnov</i>	
Ona tili darslarini ikkinchi til tamoyillari asosida tashkil etish masalalari	344
<i>Maxkamova Guluzroxon Abdumutalibovna</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ishlarni pedagogik jihatlardan tashkil etishning nazariy va amaliy aspektlari	347
<i>Mahkamov Mahammadjon Dadajonovich</i>	
Boshlang'ich sinflarda interfaol metodlar asosida dars jarayonini takomillashtirish metodikasi	351
<i>Muhammadjonova Durdonaxon Bahromjon qizi</i>	
Tarix darslarini modellashtirishda pedagogik metodlar tasnifi va ularning samaradorligi	354
<i>Ikrom Qodirov</i>	

Hadassah gospital maktabi modelining o'ziga xos xususiyatlari, pedagogik samaradorligi va uni O'zbekiston gospital maktablariga tatbiq etishning ahamiyati	357
<i>Abdullayev Aziz Habibullayevich, Ochilov Orazbek Qosim o'g'li, Alimova Dono Abbosxanovna</i>	
Davlat boshqaruvi tizimida korrupsiyaviy xavf-xatarlarni baholash va prognozlash metodologiyasi.....	361
<i>Amirxo'jayev Shukurjon Qurbonovich, Sotvoldiyev Akbarjon Umidjon o'g'li</i>	
Neyropedagogik yondashuv asosida o'quvchilarda pozitiv fikrlashni rivojlantirishning ilmiy-nazariy va amaliy asoslari	364
<i>Babakulova Dilnoza Ramazonovna</i>	
Boshlang'ich sinflarda nutqiy nuqsonlarning oldini olish va o'quvchilarning talaffuz madaniyatini shakllantirish metodikasi.....	367
<i>Baxtiyorova Nastarin Baxriddinovna, Daminova Dilbar Melimurodovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining bilim olishga qiziqishini oshirishda gamifikatsiya elementlaridan foydalanishning nazariy-metodik asoslari.....	370
<i>G'aniyeva Gulxayyo Islom qizi, Raxmatova Shaxlo Mansurovna</i>	
Ingliz tili darslarida kitobxonlik ko'nikmalarining o'ziga xosligi	373
<i>Jo'rabojeva Turg'unoy Ikromjon qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida lingvokognitiv kompetentlikni rivojlantirishning didaktik tizimi.....	377
<i>Kozimova Sadoqat</i>	
Umumta'lim maktablarida tabiiy fanlar (science)ni o'qitish orqali ekologik savodxonlikni shakllantirishning pedagogik asoslari	380
<i>Majitov Turg'unali Anvar o'g'li</i>	
Oilaviy munosabatlarda manipulyativ muloqot indikatsiyasi: psixologik tahlil va eksperimental natijalar.....	383
<i>Nishanova Zulfizar Yashin qizi</i>	
Bo'lajak mutaxassislarining kasbiy tayyorgarligini takomillashtirishda raqamli ta'lim texnologiyalarining o'rni.....	386
<i>Nurulloev Firuz No'monjonovich</i>	
Talabalarining kasbiy kompetensiyalarini shakllantirishning tarixiy-pedagogik asoslari (ma'rifatparvar mutafakkirlar merosi misolida).....	390
<i>Sabirov Kaxramon Bektursun o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'lim yoshidagi 5-6 yoshli bolalarda muammoli vaziyatlarni mustaqil yechish qobiliyatini shakllantirish metodikasini takomillashtirish.....	393
<i>Tillayeva Vasila O'ktam qizi</i>	
Kritik fikrlash kompetensiyasining pedagogik va didaktik mazmuni	398
<i>Tursunaliyev Shaxzod Sherali o'g'li</i>	
Kurashchi qizlarning texnik harakatlarini kinematik va kinetik modellashtirish	402
<i>Xomudjonova Feruza Komiljon qizi</i>	
Oliy ta'limda ishga doir muloqot asoslari fanini o'qitish orqali talabalarining og'zaki fikrlash va nutq faoliyatini rivojlantirish	406
<i>Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna</i>	
Роль онлайн-платформ и образовательных сервисов в формировании ответственности студентов.....	409
<i>Гуламов Жасур Баходирович</i>	
Изучение изменений полярного переключения негативных и позитивных эмоций средового воздействия в процессе развития/реабилитации механизмов эмпатии	413
<i>Ягудин Дмитрий Рустамович</i>	

INKLYUZIV TA'LIM JARAYONINI BOSHQARISH MEXANIZMLARINI RIVOJLANTIRISH (UMUMIY O'RTA TA'LIM MAKTABLARI MISOLIDA)

Abdug'aniyev Abdurauf Abdumannonovich

A.Avloniy nomidagi pedagogik mahorat milliy instituti
mustaqil izlanuvchisi

Orcid ID: 0009-0008-4784-0468

Annotatsiya: Mazkur maqolada umumiy o'rta ta'lim maktablarida inklyuziv ta'lim jarayonini samarali tashkil etish va boshqarish mexanizmlarini rivojlantirish masalalari tahlil qilingan. Tadqiqot doirasida inklyuziv ta'lim tizimining nazariy asoslari, amaliyotda uchrayotgan muammolar hamda ularni bartaraf etish yo'llari kompleks yondashuv asosida o'rganildi. Shuningdek, nogironligi bo'lgan o'quvchilar uchun qulay va moslashuvchan ta'lim muhitini yaratish, pedagoglarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish hamda ta'limni boshqarish tizimini takomillashtirishga qaratilgan innovatsion yondashuvlar ishlab chiqildi. Tadqiqot natijalari asosida umumiy o'rta ta'lim muassasalarida inklyuziv ta'limni samarali boshqarish bo'yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi.

Kalit so'zlar: inklyuziv ta'lim, boshqaruv mexanizmlari, umumiy o'rta ta'lim, ta'lim tizimi, nogironligi bo'lgan o'quvchilar, pedagogik yondashuv, innovatsion boshqaruv, ta'lim sifati, moslashuvchan muhit, kompetensiya.

Abstract: This article examines the development of management mechanisms for the effective organization of inclusive education in general secondary schools. The study explores the theoretical foundations of inclusive education, identifies key challenges encountered in practice, and proposes ways to address them through a comprehensive approach. In addition, innovative strategies are developed to create an adaptive and supportive learning environment for students with disabilities, enhance teachers' professional competencies, and improve the educational management system. Based on the findings, practical and scientifically grounded recommendations for effective management of inclusive education in general secondary education institutions are presented.

Key words: inclusive education, management mechanisms, general secondary education, education system, students with disabilities, pedagogical approach, innovative management, education quality, adaptive environment, competence.

Аннотация: В данной статье анализируются вопросы развития механизмов управления инклюзивным образовательным процессом в общеобразовательных школах. В ходе исследования комплексно рассмотрены теоретические основы инклюзивного образования, выявлены существующие проблемы практики и предложены пути их решения. Особое внимание уделено разработке инновационных подходов, направленных на создание адаптивной образовательной среды для обучающихся с ограниченными возможностями, повышение профессиональных компетенций педагогов и совершенствование системы управления образованием. На основе полученных результатов сформулированы научно-практические рекомендации по эффективному управлению инклюзивным образованием в учреждениях общего среднего образования.

Ключевые слова: инклюзивное образование, механизмы управления, общее среднее образование, система образования, обучающиеся с ограниченными возможностями, педагогический подход, инновационное управление, качество образования, адаптивная среда, компетенции.

KIRISH

Jahonda zamonaviy ta'lim tizimi o'quvchilarning turli ehtiyojlarini inobatga olib, moslashuvchan va inklyuziv ta'lim muhitini yaratishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Bu esa, o'z navbatida, xalqaro miqyosda inklyuziv ta'limni keng joriy etish, har bir bolaning individual ehtiyojlariga asoslangan ta'lim jarayonlarini tashkil etishga yo'naltirilganligi bilan ahamiyatlidir. BMT va UNESCO kabi xalqaro tashkilotlarning siyosati, alohida ta'lim ehtiyojlariga ega bo'lgan bolalar uchun ta'lim olish imkoniyatlarini kengaytirish va teng imkoniyatlar yaratish maqsadida ta'lim muhitini moslashtirishga qaratilgan. Bundan ko'zlangan asosiy maqsad maktablarda inklyuziv ta'limni samarali tashkil etish uchun yagona ta'lim standartlariga asoslangan o'quv muhitini shakllantirish, umumiy o'qitish tizimi bilan inklyuziv ta'limni integratsiyalash, o'quv-tarbiya jarayonini optimallashtirish, pedagoglarning kasbiy mahoratini oshirish va tashkilotlar o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirishdan iborat.

Umumjahon miqyosida inklyuziv ta'lim tizimining keng joriy etilishi, o'quvchilarning ta'lim sifatini oshirishga, pedagogik yondashuvlarni takomillashtirishga hamda jamiyatda teng imkoniyatlar yaratishga xizmat qilmoqda. Shuningdek, alohida ta'lim ehtiyojlari bo'lgan bolalarning ruhiy holatini inobatga olgan holda psixologik korreksiyalash metodlari, oila, jamoa va guruhlarda insonparvarlik munosabatlarini shakllantirish, texnologik ko'maklashuvchi vositalar imkoniyatlarini oshirish borasida samarali ilmiy, ilmiy-texnik, ilmiy-pedagogik tadqiqotlar olib borilmoqda. Umumiy o'qitish tizimida inklyuziv ta'limning pedagogik-psixologik jihatlarini, nogironligi bo'lgan bolalarning ta'limiy ehtiyojlarini qondirish, ularning huquqiy tengligi sharoitini yaratish, jamiyat a'zosi sifatidagi o'rnini mustahkamlashga oid muammolar, nogiron bolalarning individual xususiyatlari va adaptiv imkoniyatlarini inobatga olish, ijtimoiy moslashuvini texnologik ta'minlash hamda qo'llab-quvvatlash o'quv-tarbiya jarayonini tashkil etishning pedagogik tizimini takomillashtirish alohida o'rin egallamoqda.

Mazkur maqolada maktab va ijtimoiy xizmatlar o'rtasidagi integratsiyalashgan boshqaruv yondashuvi tahlil qilinib, inklyuziv ta'limni tashkil etishda bu aloqalarning institutsional mexanizmlarini takomillashtirish bo'yicha takliflar hamda maktab darajasida inklyuziv ta'limni boshqarishning mavjud tizimi chuqur tahlil qilinib, ta'lim ishtirokchilari (rahbar, o'qituvchi, psixolog, ota-ona, maxsus pedagog, ijtimoiy xizmat vakillari) o'rtasidagi hamkorlik aloqalari, funksional rollari va mas'uliyat doiralari, zamonaviy talab va sharoitlarga moslashtirilgan boshqaruv modeli ishlab chiqilgan.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Milliy maxsus pedagogikada inklyuziv ta'limning hozirgi holati, joriy etish tendentsiyalari, talabalarni maxsus va inklyuziv ta'limga kasbiy tayyorlash yuzasidan L.R.Muminova, R.Shomaxmudova, G'.B.Shoumarov, D.A.Nazarova, D.A.Nurkeldiyeva, L.Sh.Nurmuxamedova, Z.M.Axmedova, M.Y.Ayupova, U.Y.Fayziyeva, F.U.Qodirova, Z.N.Mamarajabova, D.B.Yakubjanova, M.P.Xamidova, M.F.Xakimova, M.U.Xamidova, Sh.M.Amirsaidova, L.Sh.Nurmuxamedova, R.R.Rustamova, N.Sh.Bekmuratov, D.S.Kaxarova, N.Musaeva tomonidan tadqiq etilgan. Shuningdek, L.R.Xayitov, X.I.Malikova, X.N.Muzaffarova, D.T.Usmonova, M.Umaraliyeva, O.Bozorov tadqiqotlarida bevosita muayyan yo'nalishdagi pedagoglarning kasbiy kompetentsiyalarini rivojlantirish masalalari har tomonlama ko'rib chiqilgan.

Mustaqil Davlatkar Hamdo'stligi davlatlarida N.N.Malofeev, V.Z.Kantor, V.V.Xitryuk, I.N.Xafizullina, I.V.Shumilovskaya, I.V.Voznyak, O.V.Karinbaeva, O.S.Kuzmina, N.V.Kuzmina, T.V.Syasiva, D.A.Petrov, O.S.Borodina, O.A.Kozireva, O.Y.Muller, Y.A.Korolyova, V.N.Ponikarovalar tomonidan pedagoglarni inklyuziv ta'limga tayyorlash; Z.A.Movkebaeva, B.A.Dyusenbaeva, I.A.Oralkanova, Y.V.Shumilovskaya tomonidan inklyuziv ta'lim muhitini yaratish imkoniyatlari tadqiq etilgan.

Xorijlik olimlardan T.Brandon, De Boyer, P.Djones, Dj.Kim, L.Grahm, V.Harvodlar ilmiy asarlarida inklyuziv ta'limga nisbatan o'qituvchilarning munosabatlariga oid tadqiqot ishlari olib borganlar¹.

TADDIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda qo'llanilgan metodlar asosan nazariy va tajribaviy tamoyillarda bo'lib, nazariy metoddan tadqiqot predmetiga oid ilmiy manbalarni keng ko'lamda tahlil qilishda va tahlil natijalarini matn ko'rinishida aniq bayon etib chiqishda foydalanildi. Ishning ilmiy farazida ilgari surilgan g'oyaning pedagogik jarayonida o'zining naqadar oqlashi mumkinligiga ishonch hosil qilishda tajribaviy metoddan foydalanildi.

1 H.Panjizoda "Inklyuziv ta'limda nogiron bolalarni o'qitish va tarbiyalash muammolari" Oriental Renaissance innovative, educational, natural and social sciences, volume 1/ issue 1 issn 2181-1784, 236, <https://cyberleninka.ru/article/n/inklyuziv-ta-limda-nogiron-bolalarni-o-qitish-va-tarbiyalash-muammolari/viewer>

Tadqiqotning nazariy asosini inklyuziv ta'limni tashkil etish va boshqarish bo'yicha mahalliy hamda xorijiy olimlarning ilmiy ishlari, normativ-huquqiy hujjatlar, davlat dasturlari hamda zamonaviy pedagogik konsepsiyalar tashkil etdi. Mazkur manbalarni tahlil qilish orqali inklyuziv ta'limning mavjud holati va rivojlanish tendensiyalari aniqlashtirildi.

Empirik tadqiqotlar umumiy o'rta ta'lim maktablarida olib borildi. Tadqiqotda maktab rahbarlari, pedagoglar hamda inklyuziv ta'lim jarayonida ishtirok etuvchi mutaxassislar jalb etildi. Ma'lumotlarni yig'ishda quyidagi usullardan foydalanildi:

- so'rovnoma (anketa)
- suhbat (intervyu)
- kuzatuv
- hujjatlar tahlili

So'rovnoma orqali pedagoglarning inklyuziv ta'lim bo'yicha bilim, ko'nikma va munosabatlari o'rganildi. Suhbat jarayonida maktab rahbarlarining boshqaruv faoliyati, mavjud muammolar va ularni hal etish yo'llari aniqlashtirildi. Kuzatuv metodi orqali ta'lim jarayonining amaliy holati, o'quvchilarga yaratilgan sharoitlar va o'qitish metodlari tahlil qilindi.

Olingan ma'lumotlar sifat va miqdoriy tahlil usullari yordamida qayta ishlanib, umumlashtirildi. Natijalarni tahlil qilishda taqqoslash, guruhlash va statistik qayta ishlash metodlaridan foydalanildi.

Tadqiqotning ishonchliligi va haqqoniyligini ta'minlash maqsadida turli manbalar va metodlardan olingan natijalar o'zaro solishtirildi (triangulyatsiya usuli). Shuningdek, tadqiqot jarayonida etik me'yorlarga qat'iy rioya qilindi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot jarayonida umumiy o'rta ta'lim maktablarida inklyuziv ta'limni boshqarish holati kompleks o'rganildi va olingan ma'lumotlar tahlil qilindi. O'tkazilgan so'rovnoma, suhbat va kuzatuv natijalari inklyuziv ta'limni tashkil etish va boshqarishda bir qator muammolar mavjudligini ko'rsatdi.

So'rovnoma natijalariga ko'ra, pedagoglarning muayyan qismi inklyuziv ta'lim metodlari va yondashuvlari bo'yicha yetarli bilim va ko'nikmaga ega emasligi aniqlandi. Xususan, o'qituvchilarning sezilarli qismi individual yondashuvni qo'llash, differensial ta'limni tashkil etish va maxsus ehtiyojli o'quvchilar bilan ishlashda qiyinchiliklarga duch kelayotganini bildirdi.

Suhbat natijalari maktab rahbarlari tomonidan inklyuziv ta'limni boshqarishda tizimli yondashuv yetarli darajada shakllanmaganini ko'rsatdi. Boshqaruv jarayonida strategik rejalashtirish, monitoring va baholash mexanizmlarining samaradorligi past darajada ekani aniqlandi. Shu bilan birga, ayrim ta'lim muassasalarida inklyuziv muhitni yaratish bo'yicha ijobiy tajribalar ham mavjudligi kuzatildi.

Kuzatuv natijalari esa maktablarda moddiy-texnik baza va infratuzilma yetarli darajada moslashtirilmaganini ko'rsatdi. Jumladan, ayrim sinfxonalarda maxsus jihozlar, moslashtirilgan o'quv materiallari va qo'shimcha pedagogik yordam yetishmasligi qayd etildi. Bu holat inklyuziv ta'lim samaradorligiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda.

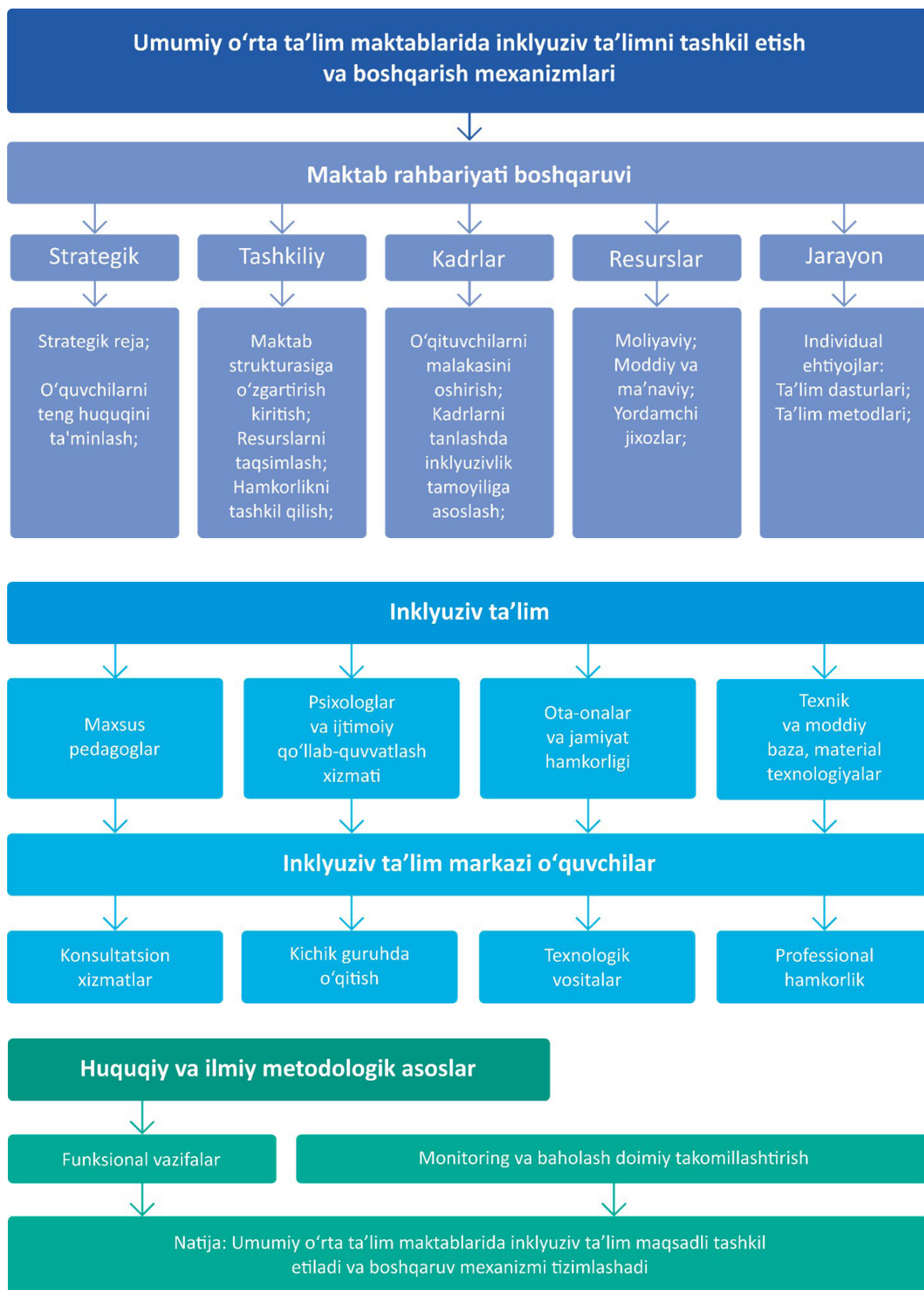
Hujjatlar tahlili asosida inklyuziv ta'limni rivojlantirishga qaratilgan normativ-huquqiy asoslar mavjud bo'lsa-da, ularning amaliyotga tatbiq etilishi yetarli darajada emasligi aniqlandi.

Tahlillar natijasida inklyuziv ta'limni samarali boshqarishga to'sqinlik qilayotgan asosiy omillar quyidagilardan iboratligi aniqlandi:

- pedagoglarning yetarli malakaga ega emasligi;
- boshqaruv mexanizmlarining tizimli emasligi;
- moddiy-texnik bazaning yetishmasligi;
- metodik ta'minotning sustligi;
- monitoring va baholash tizimining rivojlanmaganligi.

Shu bilan birga, tadqiqot davomida inklyuziv ta'limni rivojlantirish uchun mavjud imkoniyatlar ham aniqlandi. Jumladan, pedagoglarning malakasini oshirish, innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etish, hamkorlik asosida boshqaruvni kuchaytirish hamda inklyuziv muhitni shakllantirish orqali ta'lim sifatini oshirish mumkinligi asoslandi.

Biz tadqiqot natijasida umumiy o'rta ta'lim maktablarida inklyuziv ta'limni boshqaruv mexanizmi ishlab chiqdik. Inklyuziv ta'limni boshqaruv mexanizmi bir nechta asosiy bloklardan tashkil topgan bo'lib, har biri o'zining muhim vazifalari va funksiyalariga ega. Ushbu bloklar bir-biri bilan uzviy bog'langan va inklyuziv ta'lim sifatini oshirish hamda uni samarali amalga oshirish uchun birgalikda ishlaydi (1-rasm).

2.2.1.1-rasm: Umumiy o'rta ta'lim maktablarida inklyuziv ta'limni tashkil etish va boshqarish mexanizmi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Mazkur magistrlik dissertatsiyasida umumiy o'rta ta'lim maktablarida inklyuziv ta'lim jarayonini boshqarish mexanizmlarini rivojlantirish masalasi har tomonlama tahlil qilindi. Tadqiqot davomida inklyuziv ta'lim tizimining mohiyati, uning zamonaviy ta'lim sohasidagi o'rni, xalqaro tajriba va milliy qonunchilik asosida mazkur sohadagi mavjud muammolar hamda ularni hal etish yo'llari chuqur o'rganildi.

Dissertatsiyada aniqlanishicha, hozirgi kunda O'zbekistonda inklyuziv ta'limni samarali tashkil etish va uni boshqarishda muayyan tizimli muammolar mavjud bo'lib, ular asosan normativ-huquqiy asoslarning yetarli emasligi, moddiy-texnik baza va malakali kadrlar tanqisligi, pedagoglar va ota-onalarning bu boradagi tayyorgarlik darajasi pastligi bilan bog'liqdir. Shu bilan birga, inklyuziv ta'limga oid yondashuvlarning ko'proq nazariy tusda qolayotgani, amaliyotda esa ularga mos muvofiqlashtirilgan boshqaruv mexanizmlarining yetishmasligi ta'kidlab o'tildi.

Tadqiqot doirasida umumiy o'rta ta'lim maktablarida inklyuziv ta'lim jarayonini boshqarishga doir kompleks yondashuvlar ishlab chiqildi. Jumladan, inklyuziv ta'limni boshqarish mexanizmlarining tarkibiy qismlari aniqlanib, ularning o'zaro bog'liqligi, har bir bosqichda qo'llanishi mumkin bo'lgan samarali boshqaruv vositalari taklif qilindi. Mazkur yondashuvlar asosida boshqaruv jarayonini demokratik, shaffof va insonparvar tamoyillar asosida tashkil etishning konseptual modeli ishlab chiqildi.

Dissertatsiya natijalari asosida inklyuziv ta'lim jarayonini boshqarishda quyidagi ustuvor yo'nalishlar belgilab berildi:

- inklyuziv ta'limga oid milliy strategiya va qonunchilik bazasini takomillashtirish;
- maktab rahbarlari va pedagoglar uchun maxsus malaka oshirish dasturlarini joriy etish;
- o'quv muassasalarida muvofiqlashtiruvchi (koordinatsion) xizmatlarni tashkil etish;
- o'zaro hamkorlik, ota-onalar ishtiroki va mahalla instituti bilan integratsiyani kuchaytirish;
- raqamli texnologiyalar orqali monitoring va tahlil tizimini yo'lga qo'yish.

Tadqiqotdan olingan ilmiy va amaliy xulosalar umumiy o'rta ta'lim maktablarida inklyuziv ta'lim jarayonini boshqarish samaradorligini oshirishga, shuningdek, inklyuziv yondashuvni amaliyotga izchil tatbiq etishga xizmat qiladi. Natijalar ilmiy izlanishlarni davom ettirish va ta'lim siyosatini takomillashtirishda muhim metodologik asos bo'lib xizmat qilishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. H.Panjizoda "Inklyuziv ta'limda nogiron bolalarni o'qitish va tarbiyalash muammolari" Oriental Renaissance innovative, educational, natural and social sciences, volume 1/ issue 1 issn 2181-1784, 236, <https://cyberleninka.ru/article/n/inklyuziv-ta-limda-nogiron-bolalarni-o-qitish-va-tarbiyalash-muammolari/viewer>
2. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi (30.04.2023-y.) <https://lex.uz/docs/-6445145>
3. "Bola huquqlarining kafolatlari to'g'risida"gi Qonun (2008-yil 7-yanvar, O'RQ-139-son) <https://lex.uz/mact/-1297315>
4. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida" Qonuni (O'RQ-637-s, 24.09.2020-y.) <https://lex.uz/docs/-5013007>
5. F.Muzaffarova, M.Pulatxujayeva "Surunkali kasal va alohida yordamga muhtoj o'quvchilarga inklyuziv ta'limda korreksiya yordamni tashkil etish yo'llari." Toshkent-2008y. OOO "ISHONCH MARKAZ SERVIS" nashriyot
6. H.Panjizoda "Inklyuziv ta'limda nogiron bolalarni o'qitish va tarbiyalash muammolari" Oriental Renaissance innovative, educational, natural and social sciences, volume 1/ issue 1 issn 2181-1784, 236, <https://cyberleninka.ru/article/n/inklyuziv-ta-limda-nogiron-bolalarni-o-qitish-va-tarbiyalash-muammolari/viewer>.
7. Imkoniyati cheklangan bolalar va o'smirlar uchun inklyuziv ta'limni tashkil etish to'g'risida muvaqqat NIZOM. O'RXTV T., 19-sentyabr, 2005-y
8. Toshmatova D.S. (2021). Maxsus pedagogika va inklyuziv ta'lim. O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi tomonidan tavsiya etilgan o'quv qo'llanma.
9. Xamidov A., Qurbonov Sh. (2022). Inklyuziv ta'lim asoslari.
10. Xamidov A., Qurbonov Sh. (2022). Inklyuziv ta'lim asoslari. Toshkent: TDPU nashriyoti
11. Xayitov O. (2020). "Umumta'lim maktablarida inklyuziv ta'limni joriy etish masalalari", Ilm-fan va innovatsiya, №4, 45–49-betlar.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №3(2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.